

Pressemeddelelse

Luxembourg, den 15. juni 2022

Mindskelse af innovationskløften i EU: Medlemsstaterne skal engagere sig mere

Med henblik på at mindske de vedvarende forskelle i EU-landenes resultater inden for forskning og innovation (Fol) og udnytte potentialet for topkvalitet i de lavt præsterende lande gennemfører Europa-Kommissionen særlige foranstaltninger til "udvidelse af deltagerkredsen" for at give disse lande bedre adgang til afgørende EU-finansiering. I en beretning, der offentliggøres i dag, konstaterer Den Europæiske Revisionsret dog, at reelle forandringer primært vil kræve, at de nationale myndigheder prioriterer Fol-investeringer og -reformer. Udvidelsesforanstaltningerne kan kickstarte fremskridt i landene, men er ikke i sig selv kraftige nok til at skabe de nødvendige ændringer i de nationale Fol-økosystemer.

EU's flerårige Fol-rammeprogrammer fokuserer på topkvalitet, så kun de bedste forslag udvælges. Det betyder, at forskere og innovatorer fra lande med mindre udviklede Fol-økosystemer har svært ved at konkurrere med kolleger fra højt præsterende lande og sjældnere vinder en plads i EU-programmerne, hvilket igen begrænser mulighederne for, at deres lande kan forbedre sig på Fol-området. EU forsøgte i perioden 2014-2020 at bryde denne onde cirkel ved hjælp af foranstaltninger til at udvide kredsen af deltagere i Horisont 2020-finansieringsprogrammet. Foranstaltningerne omfattede de 13 medlemsstater, der var tiltrådt EU siden 2004, plus Luxembourg og Portugal.

"For at udnytte EU's potentiale og mindske kløften mellem de bedste innovatorer og resten af innovationsmiljøet bør det sikres, at forskere fra hele EU kan opnå finansiering fra EU-programmerne," siger Ivana Maletić, det medlem af Revisionsretten, der er ansvarligt for beretningen. *"Kommissionen giver de underpræsterende lande hjælp til at indhente de andres forspring, men støtten er kun en katalysator, ikke en snuptagsløsning. Den onde cirkel kan kun brydes, hvis medlemsstaterne engagerer sig fuldt og helt."*

Revisorerne konkluderer, at udvidelsesforanstaltningerne var egnede til at adressere årsagerne til nogle EU-landes lave Fol-performance og begrænsede deltagelse i successive EU-programmer. Revisorerne kritiserer imidlertid, at udvidelsesprojekterne var koncentreret i nogle få lande. Den onde cirkel kan forstærkes af, at nogle lande også under udvidelsesforanstaltningerne fik betydelig mindre støtte end andre. Revisorerne opfordrer Kommissionen til at undgå, at størstedelen af projekterne går til nogle få lande, og tage skridt til at sikre en bredere deltagelse, hvis der opstår vedvarende klare ubalancer.

Formålet med denne pressemeddelelse er at gengive hovedbudskaberne i Den Europæiske Revisionsrets særberetning. Beretningen i sin helhed kan fås på eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Det er dog de nationale FoI-investeringsniveauer og -reformer, der er afgørende for de enkelte landes resultater. I 2020 udgjorde de gennemsnitlige FoI-investeringer i EU 2,3 % af BNP - mindre end målet på 3 %. Af de 15 lande, der var omfattet af udvidelsesforanstaltningerne, investerede kun Slovenien og Tjekkiet mere end 2 %. Desuden var det ikke alle landene, der gjorde brug af politikstøttefaciliteten, som er et af flere instrumenter, hvorigennem Kommissionen fremmer nationale reformer. Medlemsstaterne kunne frit beslutte, om og hvordan de ville gennemføre Kommissionens anbefalinger under politikstøttefaciliteten, så dens evne til at fremkalde ændringer var beskeden. Ikke desto mindre gjorde Kommissionen brug af den viden, den havde opnået i forbindelse med politikstøttefacilitetens aktiviteter, ved udarbejdelsen af de FoI-landevurderinger, der anvendes ved den årlige samordning af de økonomiske politikker og finanspolitikkerne i EU ("det europæiske semester").

De fleste af udvidelsesprojekterne er stadig i gang, så deres fulde effekt vil først vise sig i de kommende år. Revisorerne konstaterede dog, at projekterne var begyndt at vise lovende tidlige resultater, f.eks. med hensyn til videnskabelige publikationer, netværkssamarbejde og adgang til mere tilskudsfinansiering. Projekterne havde dog også svært ved at sikre den nødvendige supplerende finansiering i god tid, at rekruttere internationale forskere og - vigtigst af alt - at generere deres egne indtægter og dermed blive bæredygtige. Revisorerne analyserede to foranstaltninger, der havde til formål at skabe langsigtede virkninger hos støttemodtagerne: teaming (støtte til ekspertisecentre) og EFR-professorater (tiltrækning af særlig dygtige akademikere til forskningsinstitutioner). De konstaterede, at disse foranstaltningers støttemodtagere kun havde begrænset kapacitet til at udnytte deres forskningsresultater.

Baggrundsoplysninger

EU har siden 1984 støttet FoI under successive rammeprogrammer såsom Horisont 2020 (for perioden 2014-2020 med et budget på 76,4 mia. euro) og Horisont Europa (for 2021-2027 med et budget på 95,5 mia. euro). At nogle lande havde lav FoI-performance og begrænset deltagelse i Horisont 2020 skyldtes bl.a. utilstrækkelige FoI-økosystemer (f.eks. fragmenteret forvaltning eller begrænsede investeringer), mangel på menneskelig kapital (hjerneflugt) og begrænset internationalisering i FoI-institutioner. Målet med udvidelsesforanstaltningerne var at øge kapaciteten hos forskningsinstitutioner i lavt præsterende medlemsstater ved at hjælpe dem til at deltage i netværkssamarbejde, indgå partnerskaber med førende institutioner og tiltrække højt kvalificeret personale. Disse foranstaltninger havde et budget på 935 mio. euro under Horisont 2020 i perioden 2014-2020, og de har et budget på 2,95 mia. euro under Horisont Europa i perioden 2021-2027. Alle de medlemsstater, der var omfattet af foranstaltningerne under Horisont 2020, er også omfattet af Horisont Europa, undtagen Luxembourg, som er skiftet ud med Grækenland.

Særberetning 15/2022 "Horisont 2020-foranstaltningerne til udvidelse af deltagerkredsen var godt udformet, men opnåelsen af bæredygtige forandringer vil hovedsagelig afhænge af de nationale myndigheders indsats" kan fås på Revisionsrettens websted (eca.europa.eu). Senere i år vil Revisionsretten offentliggøre en særberetning om synergier mellem Horisont 2020 og de europæiske struktur- og investeringsfonde.

Pressekontakt

Revisionsrettens pressekontor: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu - M: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - M: (+352) 691 553 547